

BALÁZS SÁNDOR
Harangcsendben

Kiterített, kiterülő képek. A dimenziók rövidek, az enyészpont többnyire közel, a lábunk előtt; az általuk ébresztett távlat viszont a végtelenben hever – mint bemérhetetlen pont, esemény, végtére is ítélet.

E képek mögött, jól láthatóan mindig ott a féltés, az aggodalom az emberért, a világért, a kultúráért.

Mint a kiállítás címe jelzi: a harangok hallgatnak, pontosabban csendben vannak, s e kettő nem ugyanaz. Mert a harang csendje nem csupán hallgatás, de várakozás is. Tudjuk, kongása közeli, mint húsvét idején, mint Dsida Nagycsütörtökén. A mérlegelő csendben figyelem ül, visszatartott – szemben a hallgatás passzív, befogadó jellegével. És hogy az alkotó kóborol e harangcsendben, ezen utalás sem céltalan bolyongásra utal, sokkal inkább az emberi léthelyzet ideiglenességének felismerésére.

Jakobi Anna művészetének döntő mozzanata, hogy alkotásaiban sem kíván más lenni vagy más sugározni, mint ami ő maga. Tehát nincs benne szándék árnyékát átlépni, személyiségét meghazudtolni képeiben. Belülről fest, bentről kifelé, így a létrejövő adekvát hordozója a bent történőnek.

Hogy milyen műfaj keretében jelenik ez meg, az ingadozó. Hiszen a festészet és a grafika egyaránt bűvkörébe képes vonni.

Utóbbi esetben kérdés, hogy vajon lehetséges-e képben közvetíteni, illusztrálni azt, ami eredendően a verbalitás közegeiből származik? Például a költészetet. Jakobi Anna grafikai munkái erre tesznek kísérletet.

Elsősorban kortárs költők alkotásai mellé fűz képes költeményeket, mivel kortársnak lenni vissza nem térő alkalom. E gesztus utal arra, hogy a különböző művészeti területek szoros kapcsolatban állhatnak egymással – nem feltétlenül az egyébként termékeny

lehetőség, de manapság presszionált összművészet jegyében –, s arra még inkább rámutat, hogy a költészet helye kitüntetett: áthatja az élet és a művészet valamennyi területét. Domináns voltát jelzi Heidegger Hölderlin nyomán, amikor a költészetet mint önkéntelen fellépő vonatkozást az emberi jelenség létezésével fűzi össze: költőien lakozik az ember – említi.

Mert a költészet szava valamiképpen rokonságot, hasonlatosságot hordoz az elsődleges verbalitás korával, amikor a beszélő szavaira mindenki úgy tekintett, mint feltétlenül igazra, s e felől szemernyi kétely sem támadt. A költészetre talán ma is tudunk így tekinteni. Nem kérdőjelezzük meg, hogy a beszélő éppen ezt vagy azt, s nem mást mond, és hogy éppen így, ebben a formában teszi, teríti ki magát.

És a vers illusztrátora? Amikor Jakobi Anna azt jelzi, hogy „egyre inkább úgy érzem, a grafika az én világom”, nem csupán a vonal, az illusztráció, de hasonlóképpen a költészet iránti elköteleződését is megerősíti. Grafikai munkáinak hívószava jobbára a költőé. E képes, képpé vált költemények a kimondott szót követik hűségesen, de nem annak betűjét, hanem benne, az alkotóban megnyilatkozó szellemét.

Nem történik ez másként táblaképein, az olajjal-akrillal festett alkotásai körében sem. Hiszen festészete is grafikus elképzelések dominanciáján alapul. Egységes, homogén színmezők, olykor csak színszalagok találkozása karakterizálja a képelemek nyüzsgő áradatát, vagy éppen színmezőkben jelennek meg ezek sziluettjei. Egy sajátos kollázsoló vagy montázsoló technika révén jeleníti meg a körbevágott figurákat, motívumokat, egyetlen felületen több dolog csoportos megjelenésének nyitva teret, noha az alkotó megmarad a festészet keretei között, a festészet eszközrendszerén belül.

Síkokat rendez térbe: az egymás mögé és elé helyezett síkok a térbeliség, a téri mélység érzetét keltik, vagy éppen valóság és képzelet tereit fekteti a síkba, többszörösen egymás mellé, mögé.

Mindkét esetben jellemző eljárás vagy inkább alkotói szándék, hogy a művek középpont-keresők – a nagy időfolyamban, a létezés végtelennek tetsző áramlásában nyugvópont után kutatnak. Kitüntetett formai képviselője ennek a visszatérő motívumként megjelenő tojásdad forma, amely mint a tökéleteshez közeleli, talán a teljességigény közvetítője.

Elhangzott Jakobi Anna *Harangcsendben kóborolva* című kiállításának megnyitóján, a Magyar Írószövetségben, 2019. február 12-én.

A kompozíciók rendre centrális elgondolást követnek: fókuszáltak, mint a templomtérben megjelenő fő- és mellékoltárok.

Ismert, hogy a különböző kultúrák vallási hagyományai szerint az ég istenei számára a föld fölé emelt építményeken, míg a föld alatti istenségeknek a földbe vájt gödrökben áldoztak.

E munkák tulajdonképpen oltárok. Az áldozat bemutatására szolgáló szakrális tér illúzióját keltik, ahol a hittel eljegyzettek éppen úgy, mint az élvezetgondolások, a mindennapiságban fuldoklók áldozataikat bemutatják.

Nyilvánvalónak tűnik, hogy Jakobi Anna festett alkotásai csak kisebb részben az észlelés szülöttei. Mozgatójuk inkább a *belső tekintet*, noha ennek előidézője éppen az, amit a bentről kifelé tekintő alkotó a ma valóságaként észrevételez.

E munkák jobbára a kollektívbe szőtt személyes szimbolizáció révén jöttek létre, bennük profán és szakrális így találkozik.

Jakobi Anna alkotásain a jelentett mindig mint távollévő, talán éppen távozóként vagy közeledőként mutatkozik meg. Csupán mint utalt van jelen, noha a képbe olvasott, így a képi rendszer összefüggéseiből kiolvasható. Mert vállaltan, olykor akár didaktikus közlése révén is arról kíván szólni művészete, hogy a jelenlét milyen változatos formákba húzódhat vissza: mindig dominánsan az emlékezetbe, a gondolatba, de akár egy metszön felnyíló hangulatba, vagy nyilvánvalóbban, de csak ritkán tudottan – a hétköznapok jelenségeibe.

Tetten érni múltban a múlhatatlant, az idő fölött állót – ez lehetne e művészet mottója.

Jakobi Anna: Történelem